

Поводом текста Вељка Ђурића Мишине " [Планови Руске православне цркве и интереси наших архијереја у Црној Гори](#) "

Ових дана се у делу србијанске и црногорске јавности упорно пласирају дезинформације о наводној "припреми будуће аутономије Митрополије Црногорско-Приморске у односу на СПЦ". На бази тих дезинформација је настао и текст мог познаника др Вељка Ђурића Мишине, који, чак и уз вишак добре воље, не могу да разумем, прихватим и оценим као добронамеран. Текст је очевидно писан без знања да су неодговорни и нетачни написи о наводној "аутономији Митрополије" енергично демантовани кроз [саопштење за јавност Митрополије од 14. септембра](#)

и више изјава медијима (чудим се да аутор не помиње макар званично саопштење Митрополије од 14. септембра посебно ако се зна да је његов текст објављен 15. септембра).

Хиротоније црногорских митрополита кроз историју: Ипак, да почнемо од историјских чињеница. Не спорим чињеницу да је неколико црногорских митрополита, након другог укидања Пећке Патријаршије 1766.г., хиротонисано у Русији. Али, Ђурић је прескочио да помене и друге, веома важне чињенице. Прво, да је Свети Сава 1219/1220.г. на подручју на коме се данас налази Црна Гора основао Епископију Зетску, Будимљанску и Хумску. Затим, да је Епископија Зетска уздигнута у степен Митрополије за време Цара Душана. И, што је најважније, зашто се помиње само неколицина црногорских митрополита, који су, због ванредних прилика, хиротонисани у Русији, а не помиње оних четрдесетак епископа и митрополита зетских/црногорских и будимљанских, који су хиротонисани у Жичкој Архиепископији, Пећкој Патријаршији и Српској Православној Цркви? Зашто се почиње од Митрополита Петра II, који је, истина, хиротонисан у Русији, а прескаче се Митрополит Петар I - Свети Петар Цетињски, који је хиротонисан у Сремским Карловцима од Патријарха Мојсија (Путника)? Ако аутор текста проблематизује некакве наводне "обавезе" према Московској Патријаршији због хиротоније Митрополита Петра II, Никанора (Ивановића), Илариона (Рогановића), Митрофана (Бана) и Кирила (Митровића) онда се чудим да, по истој логици, није закључио да је већа обавеза према Пећкој Патријаршији/Српској Православној Цркви у којој је изабрано и хиротонисано 40-ак епископа и митрополита црногорских и будимљанских кроз историју? Зашто је прескочена веома важна чињеница да су црногорски митрополити хиротонисани изван Пећке Патријаршије само и једино у периоду када је она била силом укинута? Зар речи Митрополита Петра II Матији Бану ("треба најпре Српство да се ослободи и уједини. Ја бих тада у моју Пећку Патријаршију, а књаз српски у Призрен", "Мемоарска проза XVIII и XIX века", књига II, "Нолит", Београд, 1989.г., стр. 99) не говоре довољно да у том погледу, чак и код њега као архијереја који је хиротонисан у Русији, није постојала никаква обавеза према руском Синоду у црквеном погледу. Да су узете у обзир само ове, а и друге познате историјске чињенице (на пример, одговор црногорских главара руском Синоду на оптужбе Светог Петра Цетињског 1804.г. у коме подсећају на своју Пећку Патријаршију) онда се не би ни дошло до закључка који је изнет у форми питања.

Ако их није било тада - зашто би сада постојале?

Нетачан податак: Није тачан Ђурићев податак да је и Митрополит Висарион (Љубиша) хиротонисан у Русији. Иако тог податка нема у књизи Епископа Саве (Вуковића) о српским јерарсима, на коју се Ђурић позива, Висарион је хиротонисан 8. септембра 1878.г. у Цетињском Манастиру од стране Митрополита Илариона (Рогановића) и Епископа Герасима (Петрановића). Дакле, прекид у континуитету хиротонија црногорских митрополита у Русији! Чиме би се објаснио овај дисконтинуитет у односу на историјски краткотрајан конитинуитет хиротонија црногорских митрополита у Русији? И да ли, по истој логици, из тога проистиче нека "обавеза"? Из неких разлога се превиђа и чињеница да од 1851. до 1858.г. није ни било митрополита у Цетињу, јер је Књаз Данило, након што је одбио да се замонаши, управљао и Црквом и државом. Напред наведено узрокује и повлачи само једну обавезу - да констатујемо да Православна Црква у Црној Гори није била аутокефална.

Сваком црквеном човеку је више него јасно да хиротоније неколицине црногорских митрополита у Русији, сходно канонском предању, не могу да повлаче никакве "обавезе", а посебно не обавезе на које се алудира у Ђурићевом тексту. Из тог разлога, српски каноничари и историчари нису имали, а и данас немају никаквог посла - никаквих обавеза нема и не може их ни бити.

Погрешне тезе о Руској Цркви: Чуди ме да је Ђурић као историчар "повратак" Руске Цркве, и то баш ове године, на канонску територију СПЦ видео само у недавној посети Митрополита Илариона (Алфејева) Београду и Подгорици. Ко год зна канонско предање и еклисиологију није му тешко да закључи да је мешање других помесних Цркава у унутрашња питања једне аутокефалне Цркве недопустиво. Довољно је само да се погледа недавна одлука Јерусалимске Патријаршије о прекиду литургијског општења са Румунском Црквом због самовољног оснивања румунског манастира у Светој Земљи. Српска и Руска Црква никада нису прекидале литургијско општење, али су, у сестринској љубави, присутне, као и друге помесне Цркве, на канонски утемељен начин једна код друге, помагале су једна другој и састрадавале кроз историју. Руска Црква никада није нигде ни одлазила од Српске Цркве, а ни Српска од Руске, тако да је излишно говорити о некаквом "повратку". А ако се говори о присуству, а не о "повратку" Руске Цркве на наше просторе онда не можемо да се, заједно са Ђурићем, у случају Црне Горе не сетимо посете Патријарха Алексеја и службе на темељима Саборног Храма 1994.г. у Подгорици, као и бројних посета других архијереја Руске Цркве по благослову Руског и Српског Синода. Зашто би посета Митрополита Илариона била значајнија од, рецимо, посете Патријарха Алексеја? Или, да подсетимо да је у Краљевини СХС 1921.г. од канонске руске православне јерархије и верника, који су избегли од совјетских бољшевика, настала Руска Загранична Црква. Тај догађај,

узрокован безочним гоњењем Цркве, можда најбоље објашњава и поступање руског Синода у Петрограду у ванредним приликама и случајевима хиротоније неколицине црногорских митрополита након насилног османског укидања Пећке Патријаршије.

Измишљена прича о аутономији Цркве у Црној Гори: Друго део Ђурићевог текста је актуелистички и политички с обзиром да је базиран на ставу да се "политичко руководство Црне Горе одавно изјаснило: хоће своју "Цркву" (до недавно су изјављивали "да није реално да у Црној Гори постоји једна Православна Црква") и наводној "чињеници", утемељеној на изјавама двојице јавности непознатих архијереја, "да Митрополит Црногорско-Приморски тражи оно што је Црква у Црној Гори имала".

Није ми познато, а у том делу не спадам међу неупућене, да Митрополит Амфилохије тражи било какву аутономију Митрополије у односу на Сабор СПЦ. Такав захтев једино може да буде упућен Сабору, а, као што је познато, до сада никада није упућен, јер за то не постоји ни један канонски оправдан разлог. О томе довољно говори саопштење Митрополије од 14. септембра, као и наше изјаве медијима, кроз које је јасно наглашено да Цркви у Црној Гори за њену јеванђелску мисију није потребна већа аутономија од ове коју има сходно канонском предању и црквеном Уставу. Уосталом, Митрополит Амфилохије, као и Епископи Јоаникије, Филарет и Григорије, који имају канонску јурисдикцију на подручју данашње Црне Горе, никада нису признали било какву аутокефалност Православне Цркве у Црној Гори због чега су, сви до једног, а посебно Митрополит Амфилохије, годинама нападани у црногорским медијима и Скупштини Црне Горе.

Митрополија, али и друге епархије СПЦ: И у србијанској, а посебно у црногорској јавности, "аналитичари" упорно прескачу чињеницу да у Црној Гори, поред Митрополије Црногорско-Приморске, постоје и Епархија Будимљанско-Никшићка и делови Епархије Захумско-Херцеговачке и Милешевске. Заборавља се и чињеница да је управо Митрополит Амфилохије предложио Сабору да се у Црној Гори обнови древна, светосавска Будимљанска Епархија, која је настала у исто време када и Зетска. Затим, да у Црној Гори, сходно одлуци Сабора од 26. маја 2011.г., постоји Епископски савет Православне Цркве кога чине архијереји четири епархије Српске Православне Цркве. Епископски савет не представља новину у нашој помесној Цркви - одавно постоји у Америци и Канади, Хрватској, Босни и Херцеговини. Епископски савет, сходно 34.

Апостолском правилу и саборској одлуци, има задатак да у сарадњи са државом Црном Гором и њеним надлежним органима покрене и помаже израду и доношење Закона о положају Православне Цркве и различитих верских заједница; да предузме све потребне мере у циљу заштите свеукупне духовне и материјалне, покретне и непокретне имовине Православне Цркве, као и на доношењу Закона о реституцији национализоване и одузете црквене имовине после Другог светског рата. О свом раду извештава Сабор, а све одлуке Епископског савета морају бити у складу са канонима и Уставом СПЦ и потврђене одлукама Синода и Сабора СПЦ. У чему је онда проблем?

Изгледа само у називу "Православна Црква у Црној Гори". Тенденциозно се ствара слика да је реч о посебном еклисиолошком ентитету или, једноставније, "о Цркви у Цркви". Заборавља да се да ни тај назив не представља новину. Довољно је погледати називе Цркве и у Србији и у Црној Гори кроз историју, као и томос Патријарха Цариградског "Автокефалној Уједињеној Православној Српској Цркви Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца" од 1922.г.

Црква, Срби и Црногорци данас: Сигурно је да "критичари" из Београда или мог Краљева не могу тако јасно као они који живе и Богу служе у Црној Гори сагледати бројне поделе, а посебно новофабриковане поделе на националној основи, тј. процес "националног раздвајања Срба и Црногораца", како су га неки крстили, а који није цементиран и који, по свој прилици, неће бити краткотрајан. Које је интерес да се грађани Црне Горе који се изјашњавају као Црногорци гурају под скуте распопа Дедеића? На жалост, неки својим неодговорним односом према овој рани и подели нашег народа несвесно ојачавају позиције тзв. "ЦПЦ" и тезе њених гласоговорника "да Срби треба да иду у Српску, а Црногорци у "Црногорску православну цркву, а да цркве и манастире користе заједно - једни до подне, а други од подне". И, што је најважније, превиђа се одговорност епископа и свештеника у Црној Гори пред Богом за сваку људску душу. За, не дај Боже, духовну пропаст и погибел тих људи, који се полако духовно буде након вишедеценијског суровог убијања Бога у Црној Гори, пред Богом, Црквом и историјом неће бити одговорни новинари, историчари, критичари и аналитичари, из Подгорице или Београда свеједно, него, као и свуда у васељени, митрополит, епископи и свештеници.

Такође, не знају да у православним храмовима у Црној Гори има верника који се изјашњавају као Срби, а и оних који се изјашњавају као Црногорци. Да не помињемо случајеве национално подељених породица и братстава. Црква није фабриковала ту поделу. Ми се данас кроз пастирски однос и служење бавимо последицама суровог атеизма и транзиционих подела. Црква је као Мајка дужна да брине о својој духовној деци баш имајући у виду њихова искушења, слабости и незнања те да их духовно просвећује речју Божијом.

Неприхватљивост антицрквеног уговора: Кроз народну опаску "да има ватре тамо где има и дима" потеже се питање евентуалног уговора о правном положају Цркве у Црној Гори. Подсећања ради, наша Црква је такве уговоре већ одавно потписала у Хрватској, Словенији и Босни и Херцеговини. Ни око једног од тих уговора се до сада није водила расправа у јавности (осим у Босни где су екстремни муслимански политичари неуспешно оспоравали право наше Цркве на потписивање таквог уговора) и сви су прошли унутрашњу процедуру верификације кроз Синод и Сабор. Ти уговори се односе на епархије СПЦ које постоје у тим државама. Неће бити да се словеначки уговор тиче и да производи правна дејства у односу према некој нашој епархији у Америци, Европи или Аустралији. Уговоре у Словенији и Хрватској је потписао Митрополит Јован, а у Босни Патријарх Павле. И то је ствар Цркве.

Слободно могу да тврдим да многи од "забринутих критичара" појма немају о садржини тих уговора, али им то не смета да се баве тим питањем у Црној Гори које се не може и не сме решити без знања и одобрења Српског Патријарха, Светог Архијерејског Синода и Сабора. Да не говорим да уговор између Цркве и државе искључиво представља акт сагласности две воље те да је за Цркву правни акт спољашње, а не унутрашње природе. Ни један уговор се не може на силу и под притиском закључити, а Црква га неће ни закључити, ако се уопште поведу озбиљни разговори о томе, уколико се на било који начин од стране државе Црне Горе покуша нарушити црквено јединство и канонско устројство. Ни једним таквим уговором се, дакле, не могу уређивати унутрашња црквена питања. Таква питања се једино, искључиво на основу канонског предања, Устава СПЦ и одлука Сабора, решавају у Цркви, а за тиме, реално, нема потребе без обзира на жеље црногорских политичара "да имају своју Цркву". То је више пута до сада наглашено у званичним изјавама представника наше Цркве у Црној Гори. Политичари имају своје партије, партијску инфраструктуру, гласаче и активисте и о њима треба да брину, а Црква брине о својој канонској јерархији, устројству и верницима. Само се тако остварује начело одвојености цркава и верских заједница од државе. Узгред, без обзира на жеље било ког режима, нема раскола без епископа и свештеника. Само неразумни људи, попут несрећног Доситеја Стојковића у Македонији, могу да иду тим путем, а о томе у Црној Гори, барем што се епископа, свештеника и верника тиче нема ни говора.

Непостојећи "црквени сепаратизам": Некоректна је Ђурићева оцена "о црквеним сепаратистичким идејама" у Црној Гори (у Црној Гори - прим. В.Џ.)" (оцене о изборима за патријарха и Митрополиту Амфилохију нису вредне коментара, јер ће све време

показати). Какав црквени сепаратизам уз онакав дочек српског патријарха и чланова Синода од оноликог верног народа у Црној Гори? Интересантно је да нас у Црној Гори оптужују због "великосрпства", а поједини у Београду малтене због "антисрпства" или, блаже речено, "недовољног Српства". Ови у Подгорици готово непрестано траже да, малтене, неколико пута недељно јавно исказујемо лојалност независној Црној Гори, да престанемо да будемо Црква и да постанемо биро за признавање нација, држава и нових језика, а неки кругови у Београду би желели да исто толико исказујемо верност Српству и Српској Цркви којој смо дали и дајемо себе служећи Богу и распетом народу у слуђеном времену. О tempora, о mores!

Недопустиво понижавање Сабора: Није Ђурић ни први ни једини који олаким оценама, на основу ко зна каквих "извора информација", недопустиво понижава Свети Архијерејски Сабор и његове обавезујуће одлуке. Сабор има своје надлежности по Уставу СПЦ и Пословник којим је јасно прописан почетак и крај саборских седница. Пословником су регулисани и случајеви одсуства архијереја са обавезних саборских седница. Ко год то зна онда тешко може да поверује у тезе "о доношењу одлука на крају Сабора под тачком разно кад архијереји оду из Патријаршије".

На крају, разумем забринутост многих, али не могу, нећу и немам право да разумем површност, неодговорност и тенденциозност појединих људи, па чак и из Цркве, моје браће и сународника, који, руку на срце, непотребно стварају смутњу и на кафкијански начин скоро свакога стављају у улогу "сумњивог лица" што суштински итекако користи онима који, мимо Цркве - црквене јерархије и верног народа, желе, након пропасти распопског пројекта, "да стварају своју Цркву" у Црној Гори.

Аутор је координатор Правног савета Митрополије Црногорско-приморске